

Analiza

01 / 2026

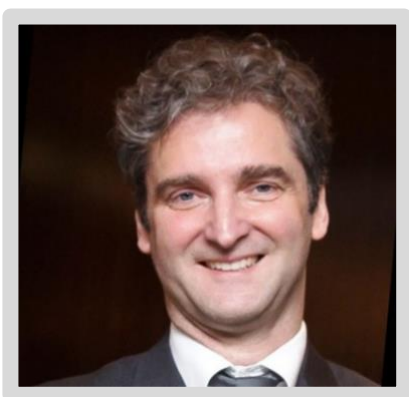
www.csm.org.pl

PROGNOZA. Chiny w roku 2026

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

CENTRE
FOR INTERNATIONAL
RELATIONS

dr Maciej Gaca, prof. UMK

Członek Obserwatorium Azjatyckiego przy Centrum Stosunków Międzynarodowych; sinolog, językoznawca, dyplomata. W latach 2015-2019 był dyrektorem generalnym Biura Polskiego w Tajpej. Wykładowca Instytutu Nauk o Kulturze Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Analiza trajektorii systemowych, które ukształtowały się w Chinach po 2020 roku i zostały instytucjonalnie domknięte w latach 2023–2025 pokazuje, że kluczowe dla zmian w tym kraju to kierunek i koszty. Odkrywa także, że stabilność władzy jest osiągnięta poprzez rozbudowę mechanizmów kontroli, co generuje ograniczenia niewidoczne w krótkim horyzoncie czasowym.

Rok 2025 nie przyniósł w Chinach zmiany kursu strategicznego ani korekty modelu rządzenia, której oczekiwała część obserwatorów zewnętrznych. Z perspektywy systemowej był to raczej rok domknięcia kierunku, który zarysował się wyraźnie po 2020 roku i został następnie potwierdzony w dokumentach partyjnych oraz w praktyce instytucjonalnej. Zamiast sygnałów liberalizacji czy technokratycznego resetu widoczna była konsekwentna konsolidacja mechanizmów centralizacji i kontroli.

W analizach wewnętrznych chińskiej elity władzy rok 2025 funkcjonował jako okres testowania odporności aparatu państwowego na kumulację ryzyk: spowolnienie gospodarcze, nierozwiązane problemy bilansowe w sektorze nieruchomości, presję technologiczną ze strony państw zachodnich oraz rosnącą fragmentację środowiska międzynarodowego. Odpowiedzią na te wyzwania nie była zmiana kursu, lecz jego wzmocnienie. Centralizacja decyzyjna i koordynacja systemowa zostały przedstawione jako warunek utrzymania porządku w warunkach trwałej niepewności.

Ciągłość i stabilność

Istotne jest to, że w oficjalnym języku władzy nie pojawia się kategoria kryzysu ani nadzwyczajności. Dominują pojęcia ciągłości, stabilności i zarządzania złożonością. Władza nie komunikuje potrzeby mobilizacji społeczeństwa, lecz konieczność dostosowania się do nowych warunków normalności. Taki sposób opisu wskazuje, że obecne problemy są postrzegane jako element trwałego otoczenia systemowego, a nie jako zagrożenie egzystencjalne.

Z tej perspektywy rok 2026 nie jawi się jako moment przełomu, lecz jako pierwszy pełny rok funkcjonowania mechanizmów, które w latach 2020–2025 były stopniowo wdrażane i testowane. Przejście z fazy korekt do fazy rutyny ma kluczowe znaczenie prognostyczne. Oznacza ono, że działania państwa nie będą już uzasadniane wyjątkowością sytuacji, lecz przedstawiane jako standardowy sposób rządzenia.

Chiny po 2025 roku nie znajdują się w stanie przejściowym. Wchodzą raczej w okres stabilizacji modelu, który łączy wysoką odporność krótkoterminową z malejącą elastycznością adaptacyjną. Aparat państwowy pozostaje zdolny do absorpcji wstrząsów i narzucania porządku, lecz coraz trudniej generuje impulsy rozwojowe niezależne od centrum decyzyjnego. Ten paradoks stabilności osiąganey kosztem dynamiki stanowi kluczowy punkt wyjścia dla prognozy na 2026 rok.

Architektura władzy

Analiza architektury władzy w Chinach w perspektywie 2026 roku wymaga odejścia od klasycznego podziału na partię i państwo jako odrębne sfery. W praktyce rządzenia granica ta została w ostatnich latach systematycznie zatarta, a kluczowym podmiotem decyzyjnym pozostaje partia, działająca jednocześnie jako centrum polityczne, aparat kadrowy i nadrzędny regulator instytucjonalny. Państwo funkcjonuje w tym układzie jako wykonawca, a prawo i technologia jako narzędzia porządkowania zachowań.

W dokumentach partyjnych przyjmowanych w latach 2023–2025 pojęcie przywództwa partii zostało wyraźnie przeformułowane. Nie jest ono przedstawiane jako dominacja ideologiczna, lecz jako zdolność koordynacji systemowej. Partia ma zapewniać spójność

działań aparatu państwowego w warunkach rosnącej złożoności gospodarczej, technologicznej i międzynarodowej. Centralizacja nie jest uzasadniana potrzebą mobilizacji mas, lecz koniecznością redukcji ryzyk i zapobiegania fragmentacji decyzyjnej.

Państwo w 2026 roku nie pełni funkcji autonomicznego aktora politycznego. Jego rola polega na operacyjnym wdrażaniu decyzji zapadających w strukturach partyjnych oraz na administrowaniu skutkami tych decyzji. Widoczne jest to zarówno w polityce gospodarczej, jak i w obszarze bezpieczeństwa wewnętrznego. Resorty, władze lokalne i agencje regulacyjne działają w coraz węższych ramach uznaniowości, a system odpowiedzialności kadrowej premiuje zgodność proceduralną, a nie inicjatywę.

Prawo i technologia

Szczególną rolę w architekturze władzy odgrywa prawo. Pojęcie rządów prawa nie zostało porzucone, lecz poddane reinterpretacji. Prawo przestaje pełnić funkcję granicy władzy, a zaczyna działać jako instrument zarządzania zachowaniem. Rozszerzanie definicji bezpieczeństwa państwa, porządku publicznego i interesu narodowego umożliwia włączanie coraz szerszych obszarów życia społecznego i gospodarczego w sferę regulacji o charakterze bezpieczeństwa.

Ta logika widoczna jest zarówno w ustawodawstwie centralnym, jak i w aktach wykonawczych oraz w praktyce sądowej. Władza nie komunikuje wyjątkowości tych rozwiązań, lecz przedstawia je jako element normalizacji systemu w warunkach nowych zagrożeń. W rezultacie prawo w 2026 roku stabilizuje system, lecz czyni to kosztem

elastyczności i zaufania. Stabilność opiera się coraz bardziej na skuteczności egzekucji, a coraz mniej na akceptacji społecznej.

Czwartym filarem architektury władzy jest technologia. Systemy analizy danych, infrastruktura cyfrowa i narzędzia monitoringu są integrowane z aparatem administracyjnym i prawnym. Technologia nie funkcjonuje jako autonomiczny sektor innowacji, lecz jako infrastruktura rządzenia. W dokumentach programowych pojawia się przede wszystkim w kontekście nowych sił wytwórczych podporządkowanych celom państwa.

Ryzyka systemowe

Z perspektywy prognostycznej kluczowe są ryzyka systemowe wynikające z tej konfiguracji. Po pierwsze, rosną koszty decyzyjne centralizacji w warunkach złożonego zarządzania. Po drugie, instrumentalizacja prawa zwiększa skuteczność kontroli, lecz osłabia jego funkcję mediacyjną, co sprzyja kumulacji nierozwiązywanych konfliktów. Po trzecie, integracja technologii z aparatem władzy wzmacnia zdolność nadzoru, ale zwiększa podatność systemu na błędy strukturalne oraz filtrację informacji zgodną z oczekiwaniami centrum decyzyjnego.

Architektura władzy w Chinach w 2026 roku charakteryzuje się zatem wysokim poziomem kontroli i krótkoterminowej stabilności, przy jednoczesnym ograniczeniu zdolności do samokorekty. System pozostaje funkcjonalny, lecz coraz bardziej kosztowny w utrzymaniu. Te koszty stanowią kluczowy punkt odniesienia dla dalszych części prognozy.

Gospodarka: administrowany wzrost

Prognoza gospodarcza dla Chin na 2026 rok wymaga korekty względem ocen formułowanych na 2025 rok nie dlatego, że zmieniły się fundamentalne parametry systemu, lecz dlatego, że utrwalił się mechanizm zarządzania wzrostem, który w 2025 roku był jeszcze traktowany jako rozwiązanie przejściowe. W 2026 roku staje się on elementem trwałej architektury polityczno-gospodarczej.

W 2025 roku głównym celem władz było zapobieżenie gwałtownemu spowolnieniu oraz utrzymanie wzrostu na poziomie akceptowalnym politycznie. Instrumentarium obejmowało selektywne wsparcie kredytowe, interwencje fiskalne na poziomie lokalnym, kontrolę rynku nieruchomości oraz stabilizację sektora finansowego. Działania te ograniczyły ryzyko kryzysu systemowego, lecz nie uruchomiły nowych źródeł dynamiki rozwojowej. Rok 2026 rozpoczyna się zatem w warunkach względnej stabilizacji, ale bez przesłanek świadczących o transformacji strukturalnej.

Wzrost gospodarczy w 2026 roku będzie w coraz większym stopniu wynikiem decyzji administracyjnych, a nie procesów rynkowych. Prognozowane tempo wzrostu – w granicach około 4–4,5 procent – odzwierciedla zdolność państwa do alokowania kredytu, sterowania inwestycjami oraz ograniczania ryzyk finansowych. Sektor nieruchomości pozostaje obszarem zarządzanej stabilizacji. Celem nie jest powrót do modelu ekspansji sprzed dekady, lecz ograniczenie efektów bilansowych i zapobieżenie eskalacji zadłużenia.

Słaba konsumpcja

Jednym z kluczowych elementów korekty prognozy na rok 2026 jest utrwalenie słabej konsumpcji wewnętrznej. Władze nie zdecydowały się na szerokie instrumenty redystrybucyjne, które mogłyby znacząco zwiększyć popyt. Priorytetem pozostaje kontrola ryzyk fiskalnych i finansowych, nawet kosztem wolniejszego wzrostu popytu krajowego. Oznacza to, że konsumpcja nie stanie się w 2026 roku głównym motorem wzrostu.

W tym kontekście konieczne jest wyraźne rozróżnienie między stabilizacją a transformacją. Stabilizacja oznacza zdolność państwa do zapobiegania kryzysom, utrzymania płynności sektora finansowego i kontroli kluczowych sektorów gospodarki. Transformacja – rozumiana jako zmiana modelu rozwojowego w kierunku większej roli konsumpcji, innowacji oddolnych i autonomii sektora prywatnego – nie znajduje potwierdzenia ani w polityce fiskalnej, ani w praktyce regulacyjnej.

Sektor prywatny w 2026 roku funkcjonuje w warunkach ograniczonej autonomii i wysokiej niepewności regulacyjnej. Deklaracje wsparcia dla przedsiębiorczości współistnieją z selektywną ingerencją państwa oraz preferowaniem podmiotów powiązanych z priorytetami strategicznymi. Innowacyjność jest promowana głównie w obszarach uznanych za wrażliwe z punktu widzenia bezpieczeństwa, co ogranicza zdolność gospodarki do generowania wzrostu endogenicznego.

Z perspektywy międzynarodowej Chiny pozostaną aktywnym eksporterem, a nadwyżka handlowa będzie jednym z filarów stabilności makroekonomicznej. Jednocześnie rosnąć będą tarcia z partnerami handlowymi, wynikające z postrzegania chińskiego modelu jako asymetrycznego i subsydiowanego. Dla Unii Europejskiej oznacza to dalszą presję na instrumenty ochronne i regulacyjne. Dla Polski – wzrost znaczenia ryzyk pośrednich związanych z konkurencyjnością cenową i przewidywalnością otoczenia regulacyjnego.

Integracja narzędzi kontroli

W 2026 roku prawo, technologia i bezpieczeństwo tworzą w Chinach spójny układ zarządzania, w którym poszczególne elementy wzajemnie się wzmacniają. Prawo nie pełni funkcji neutralnej ramy, lecz działa jako instrument porządkowania zachowań. Technologia zwiększa skuteczność egzekucji, a bezpieczeństwo stanowi nadrzędną kategorię interpretacyjną dla decyzji politycznych i regulacyjnych.

Zjawisko lawfare – rozumiane jako strategiczne wykorzystanie prawa do osiągnięcia celów państwa – ma w Chinach charakter strukturalny. Regulacje dotyczące danych, cyberbezpieczeństwa, działalności podmiotów zagranicznych czy współpracy akademickiej nie są odpowiedzią na pojedyncze zagrożenia, lecz elementem trwałego porządku instytucjonalnego. Prawo działa tu prewencyjnie, ograniczając pole manewru podmiotów jeszcze przed wystąpieniem otwartego konfliktu.

Technologia pełni funkcję infrastruktury tego modelu. Systemy analizy danych, platformy cyfrowe i narzędzia monitoringu umożliwiają selektywne egzekwowanie

przepisów i wczesną identyfikację zachowań uznanych za problematyczne. W 2026 roku technologia nie jest obszarem deregulacji, lecz jednym z głównych kanałów konsolidacji kontroli.

Istotnym elementem tej strategii jest eksport norm regulacyjnych. Chiny promują własne podejście do relacji między państwem, technologią i rynkiem w ramach projektów infrastrukturalnych, standardów technicznych i forów międzynarodowych. Proces ten nie prowadzi do natychmiastowej zmiany globalnych reguł, lecz stopniowo zwiększa akceptowalność rozwiązań wzmacniających rolę państwa w zarządzaniu informacją.

Dla Unii Europejskiej oznacza to narastające wyzwanie normatywne. Fragmentacja standardów w obszarze danych i technologii utrudnia utrzymanie spójnego rynku i jednolitych zasad konkurencji. Dla Polski kluczowe staje się rozumienie tych procesów nie wyłącznie w kategoriach formalno-prawnych, lecz jako elementu długofalowej zmiany warunków funkcjonowania porządku międzynarodowego.

Polityka zagraniczna: presja bez eskalacji

W 2026 roku chińska polityka zagraniczna pozostaje podporządkowana logice ograniczania ryzyk systemowych. Pekin unika działań, które prowadziłyby do nieodwracalnej konfrontacji, preferując stopniowe przesuwanie granic dopuszczalnych zachowań. Strategia ta opiera się na działaniach poniżej progu otwartego konfliktu.

Najważniejszym obszarem tej polityki pozostaje Tajwan. Presja ma charakter wielowymiarowy: wojskowy, gospodarczy, informacyjny i prawny. Jej celem nie jest szybkie rozstrzygnięcie, lecz stopniowe zawężanie przestrzeni decyzyjnej Tajpej oraz normalizacja obecności Chin w otoczeniu wyspy.

Wojna w Ukrainie pełni dla Pekinu funkcję źródła obserwacji, a nie modelu do powielenia. Skala sankcji, koszty gospodarcze i długofalowa mobilizacja Zachodu stanowią argument na rzecz ostrożności. Jednocześnie konflikt ten jest wykorzystywany w relacjach z Europą jako element narracji o odpowiedzialności i potrzebie stabilizacji.

Dla Europy Środkowej oznacza to wzrost znaczenia presji asymetrycznej. Działania Chin nie przybierają formy otwartego zagrożenia, lecz polegają na selektywnym wykorzystywaniu zależności gospodarczych, regulacyjnych i politycznych. Polska, jako państwo silnie osadzone w strukturach europejskich, doświadcza tych procesów pośrednio, lecz realnie.

Europa i Polska: wnioski

Największym wyzwaniem dla Europy w relacjach z Chinami w 2026 roku pozostaje niedopasowanie narzędzi analitycznych do charakteru chińskiego systemu. Formalna poprawność procedur bywa mylona z przewidywalnością, a stabilność instytucjonalna – z gotowością do kompromisu.

Fragmentacja percepcji Chin w Unii Europejskiej osłabia zdolność do długofalowej oceny skutków chińskiej strategii. Dla Pekinu stanowi to zasób, który może być wykorzystywany w relacjach dwustronnych.

Dla Polski kluczowe znaczenie ma rozwijanie kompetencji interpretacyjnych umożliwiających czytanie Chin jako systemu, a nie zbioru sektorowych polityk. Brak takiej zdolności zwiększa ryzyko reaktywności i decyzji podejmowanych w oparciu o uproszczone analogie.

dr Maciej Gaca

Źródła kluczowe: dokumenty XX Zjazdu KPCh (2022), decyzja III Plenum XX KC KPCh (2024), rządowe Raporty Prac ChRL (2023–2025), NBR – system władzy, gospodarka, strategia, MERICS – governance, prawo, gospodarka, Rhodium Group – gospodarka strukturalna, INDSR – Tajwan i „szara strefa”, ASPI – technologia i bezpieczeństwo.

Źródła uzupełniające: Institut Montaigne, EUISS, Sinopsis, ECFR, OSW.

CENTRUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej.

Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata.

Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów.

Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych | ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa | +48 608 593 632

www.twitter.com/CIR_CSM

www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH